

Posudek k diplomové práci Mgr. Moniky Tintěrové „Cesta k autorství“

Monika si ve své práci kladla za cíl pít se po odpovědích na otázky, co je pro ni (její) autorství, jaká byla a je její cesta k němu, jakým způsobem tvoří, jaká jsou její témata a jak se proměňují, jak se její život propisuje do její tvorby a zda je možné se od osobních témat úplně oprostit. Jinými slovy, Monika dospívá ve svém životě i tvořivosti do určitého bodu, ze kterého se může ohlédnout (už za sebou studijně i umělecky leccos má) a také se ohlíží, zpětně pátrá, pojmenovává a táže. Jejím průvodcem je jí zejména její vlastní dobrý známý – její Kritik, jak sama nazývá sebekritickou část sebe samé, kterého potkala při zkoušení dialogického jednání, a další postavy, kterou jsou součástí její osobnosti.

V Úvodu autorka vysvětluje, jakým stylem práci psala a jak jí lze číst – jako dialog se *sebou* (a) *samou*. Někdy se tento dialog projevuje mimoděk, Kritika spíš tušíme, jindy sama se sebou vede inscenovaný rozhovor, někdy do hry vstoupí i další postavy, které jsou Monikou. Ačkoliv mi někdy nebylo zcela jasné, jestli Monika tento dialog, zejména ten inscenovaný, myslí jako nadsázku nebo smrtelně vážně (její texty se prý, jak sama uvádí na základě zpětné vazby, které se jí dostávalo v semináři Autorské čtení, vyznačují jemnou sebeironií, já jsem bohužel neměla šanci Moniku vidět a slyšet „v akci“), na věci to nic nemělo. Během celého procesu psaní práce jsem vnímala, jak se autorka snaží upřímně, zaujatě, kriticky, popsat, jak „to“ má, jak se snaží dopátrat, jak by to mohlo být i jinak a zejména tedy, *co vlastně* to její autorství, já bych řekla klidně i „tvořivost“, „tvůrčí činnost“, pro ni samotnou znamená.

Jak je práce členěná, jakou má strukturu a o čem pojednávají jednotlivé kapitoly a podkapitoly, snad autorka sama představila anebo se u toho pozastaví oponent práce. Zmíním nicméně, že Monika svoje autorství nahlíží ve třech oblastech – v literárních počinech, v její zkušenosti s performancí a konečně v autorském herectví, autorském divadle a autorské prezentaci. V Úvodu přiznává, jak moc jí ovlivnilo dialogické jednání a jak si skrze jeho zkoušení našla různé *sebe samé*. Tento moment uvědomění pojímá jako hru, snaží se ji rozehrát na ploše diplomové práce, což výrazně ovlivnilo styl psaní i způsob, jakým pátrá a ohlíží se zpět. Pojmy jako „dialogické jednání“, „autorství“, „hra“ a fenomény týkající se tvůrčího psaní doplňuje autorka citáty a úvahami od Vyskočila, Srstky, Huizingy a vybraných spisovatelů (např. Faber).

Chtěla bych se pozastavit u druhé kapitoly, kterou autorka otevírá otázkou, zda a jak je možné nevnímat autorské dílo v kontextu života autora, resp. do jaké míry je lze oddělit a zda je to funkční. Barthes ani Sontag, se kterými autorka vede polemiku, ve svých esejích ale nenavrhují nevěnovat se osobním tématům nebo takovým, která reagují na osobní životní zkušenost autora. Pouze zrazují od takového čtení a interpretace, která dílo vykládá výhradně skrze život autora. Na otázku, „zdali by Mark Twain napsal *Huckleberryho Finna*, kdyby se jako dítě nepřestěhoval s rodiči k řece Mississippi“ dle mého odpovídá Monika právě svými tvůrčími počiny. Ty vyjadřují její osobní potřebu vypořádat se s osobní zkušeností z dětství nebo raného dospívání, jak sama přiznává, to nicméně neznamená, že se nemohou přes svoji konkrétnost dotknout právě něčeho širšího, obecnějšího, že nemohou zasáhnout širší okruh lidí/příjemců. Důležité je to, *jak* je téma, zkušenost, zpracovaná a tedy sdělná.

Pro autorku je příjemce, čtenář, divák, důležitý a snaží se o komunikaci s ním („autorství je pro mě cestou k sobě, je zároveň i cestou k ostatním“, s. 55). To ale až v posledních tvůrčích pokusech, kdy si je více vědoma sebe samé. Nejprve snad byla tedy potřeba zpracovat osobní témata tvůrčím způsobem. Postupně se již nesnaží „mlžít a zatemňovat“, jako při svých prvních literárních pokusech, ale jde právě o to sdělování a sdílení. V diplomové práci se s touto cestou k autorství snaží vypořádat a této proměny si všímá. Zároveň autorka komentuje, jak se sama se sebou potkávala při studiu na

KATaP v předmětech autorské čtení a dialogické jednání. Diplomovou práci tak lze číst jako zachycení určitého procesu, jako sebereflexi z jednoho bodu různých tvůrčích etap a jako snahu přijít na to, kde se nachází nyní. Je to patrné i v kapitole, která se věnuje autorským divadelním počinům, kde nejčastěji doplňuje své úvahy o postřehy Declana Donnellana. Monika si všímá, že její jazyk i vidění se během studia kultivoval („zpětně mě překvapuje, že jsem situace více nerozehrávala, že jsem „nešla do postav“, *jak bych řekla dnes*“ s. 40). V procesu psaní své práce se jí, myslím, podařilo získat i určitý odstup od sebe. Nakonec dospívá k tomu, že její diplomová práce je zakončením určité životní a tvůrčí etapy. Nezbývá, než Monice popřát vše dobré do té další (životní a autorské etapy).

Jsem ráda, že jsem mohla být účastna tomuto dialogu, práce splňuje formální požadavky a já ji ráda doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení B.

Mgr. MgA. Michaela Raisová, PhD.

V Praze 4.6.2022